

izražanja človekovih čustvenih stanj (prim. npr. skoraj neomejeno možnost komentarjev k medijskim vsebinam, ki v spletnem okolju nadomeščajo pisma bralcev in so izrazito usmerjeni v emocionalizacijo). Ne nazadnje bi bile po vzoru predstavljene monografije truda vredne tudi kontrastivne študije slovenskega medijskega sporazumevanja.

Vida Jesenšek

Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru
vida.jesensek@um.si

**VOJKO GORJANC: SLOVENSKO
TOLMAČESLOVJE. PREVODOSLOVJE IN
UPORABNO JEZIKOSLOVJE.** Ljubljana:
Znanstvena založba Filozofske fakul-
tete, 2013. 240 str.

Slovenska prevodoslovna stroka je zgodaj jeseni 2013 pridobila novo pomembno strokovno delo *Slovensko tolmačeslovje* v zbirki *Prevodoslovje in uporabno jezikoslovje*, ki jo izdaja Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in je nastala pod uredniškim vodstvom Vojka Gorjanca. Kot lahko razberemo, so v monografiji zbrani prispevki raziskovalnega dela, tesno povezanega tako z magistrskim kot doktorskim študijem prevodoslovja, in razvojnih projektov s področja tolmačenja, kamor so posredno ali neposredno vpeti sodelujoči sodelavci Oddelka za prevajalsko Filozofske fakultete v Ljubljani.

Kot poudarjata recenzentki Alenka Kocbek in Mojca Schlamberger-Brezar, je monografija prvo delo v slovenskem prostoru, ki sistematično predstavlja

najpomembnejše raziskave in rezultate razvojnega dela na področju tolmačenja v Sloveniji, hkrati pa se prispevki z interdisciplinarnega vidika osredotočajo na razne potrebe po tolmačenju in predstavljajo razne oblike dela tolmačev: od tistih najprestižnejših, kot je že zelo dobro raziskano področje konferenčnega tolmačenja, pa vse do manj raziskanih in pogostih, pa vendar izredno pomembnih oblik tolmačenja, kot je tolmačenje za skupnost v azilnih domovih in na kriznih območjih. Zlasti pa ne gre zanemariti prispevka monografije k seznanjenosti širše javnosti z vlogo tolmača v sodobni družbi ter vpetostjo te dejavnosti v slovenski in širši evropski ter mednarodni prostor. Še vedno in vse prepogosto smo namreč priča posplošenim klišejem in predsodkom o tolmačenju in poklicu tolmača in povsem nejasnemu razločevanju 'pisnega' ter 'ustnega' prevajanja, kar potrjujejo tudi izsledki ene od analiz glede statusa konferenčnega tolmača v Sloveniji. Tako bi utegnili prav s pomočjo te monografije tolmačenje in tolmačeslovje pridobiti večjo prepoznavnost, tolmači pa večjo opaznost in priznanje, ki jim spričo zahtevnega dela, ki ga opravljajo, vsekakor pritiče.

Spričo dejstva, da je *tolmačenje* dokaj nov izraz za poklic 'ustnega prevajalca', *tolmačeslovje* pa povsem nov strokovni termin za samo disciplino, je za bralca toliko pomembnejša umestitev pojmov tolmačenja in tolmačeslovja v uvodu monografije. Avtorica uvodnega prispevka *O tolmačenju in tolmačeslovju*, JASMINA MARKIČ, najprej pojasni rabo in pomen pojma *tolmačenje* in v nadaljevanju oriše zgodovinski razvoj dejavnosti in poklica ter navede različne oblike tolmačenja glede na namen, naročnika, ciljne uporabnike in obliko. Iz prispevka razberemo, kakšno tradicijo

ima tolmačenje v Sloveniji, tako institucionalno – Združenje konferenčnih tolmačev Slovenije je kot edino stanovsko združenje v Sloveniji nastalo leta 1972 – kot po izobraževalni plati, kjer so pri uvajanju samostojnega študija prevajanja in tolmačenja orali ledino na Filozofski fakulteti v Ljubljani že v študijskem letu 1997/98, še pred ustanovitvijo Oddelka za prevajanje, kasneje pa se jim je na tem področju pridružil Oddelek za prevodoslovje Filozofske fakultete v Mariboru (2008/2009). V drugem delu uvodnega prispevka se avtorica posveti še *tolmačeslovju* kot disciplini, ki se je kot predmet raziskovanja uveljavila šele v drugi polovici dvajsetega stoletja. Izpostavi bistvene znanstvene raziskave in dosežke te mlade discipline ter njeno interdisciplinarno povezovanje v mednarodnem prostoru pa tudi strokovne in znanstvene objave o tolmačenju v Sloveniji. Uvod sklene s seznamami magistrskih, diplomskih in specialističnih del na FF UL in FF UM, ki kažejo, da je tolmačeslovje sicer mlada znanstvena veda, a tudi na Slovenskem že dobro znanstveno raziskana, zato se lahko postavlja ob bok mednarodni strokovni javnosti.

Monografijo v nadaljevanju sestavljajo tri poglavja: (I) *Izobraževanje tolmačev*, ki se z različnih zornih kotov dotika poučevanja tolmačenja, (II) *Konferenčno tolmačenje*, ki prinaša dve domači raziskavi s področja konferenčnega tolmačenja, ter (III) *Tolmačenje za skupnost*, ki bralca seznani z značilnostmi tolmačenja za skupnost in osvetli zlasti njegov širši družbeni pomen.

V sklopu prvega poglavja postavlja avtorica AMALIJA MAČEK v svojem prispevku v ospredje zlasti vpetost študijskega programa v mednarodno okolje in spremljanje kakovosti izobraževanja bodočih tolmačev. MATEVŽ PAJEK se

dotakne vprašanja študijskih programov z vidika pridobivanja tolmaških kompetenc glede na vsebine študijskih programov ter predstavi snovanje programa in že izvedene izboljšave po prvih evalvacijah izvedb evropskega magistrskega študija konferenčnega tolmačenja na FF UM. Avtor izpostavi pomen sodelovanja tako teoretikov kot praktikov, ki z roko v roki razkrivajo ozadje zapletenega procesa tolmačenja. V nadaljevanju dva prispevka predstavljata primera dobre prakse. HELENA BIFFIO ZORKO predstavi svoj pogled iz prakse pri poučevanju konsektivnega tolmačenja na FF UM in pojasni posamezne miselne premike in spremembe didaktičnih pristopov v teku izobraževanja. S spremljanjem napredka študentov ter z razmišljanji ob analizi napredka glede na različne strategije pri simultanjem tolmačenju prvi sklop sklene JANA ZIDAR FORTE.

Drugo poglavje se posveča konferenčnemu tolmačenju in prinaša dve raziskavi s tega področja. Avtorica LARA VIDMAR v svojem prispevku predstavi izsledke analize o statusu konferenčnega tolmača v Sloveniji, in sicer z vidika razumevanja poklica v širši javnosti ter glede na mnenje profesionalnih konferenčnih tolmačev in prevajalskih agencij kot vse pomembnejših deležnikov na trgu tolmaških storitev. Razpravo drugega prispevka je avtorica ROMANA MLAČAK osnovala na analizi sodelovanja različnih deležnikov pri zagotavljanju simultane tolmačenja v institucionalnem okolju Evropskega parlamenta. V analizi korpusa s plenarnega zasedanja z vidika izpusta v tolmačenem besedilu in njegovega vpliva na posredovano sporočilo avtorica predstavi še druge elemente, značilne za tolmačeni govor, kot denimo povzemanje, zgoščevanje informacij in kompenzaci-

jo, hkrati pa se z novimi raziskovalnimi vprašanji ozira že v prihodnost.

Poglavje o tolmačenju za skupnost uvaja razprava VOJKA GORJANCA, ki poleg značilnosti tolmačenja za skupnost v ospredje postavlja še vprašanje nadnacionalne odgovornosti ter jezikovnih človekovih pravic v sodobnih medkulturnih okoljih. Še posebej velja izpostaviti sociološko vprašanje glede tolmaških situacij kot asimetrije pri porazdelitvi moči, kjer tolmač prevzema vlogo soustvarjalca interakcije in hkrati delno zmanjšuje razliko v razporeditvi družbene moči med družbeno šibkejšim, ki potrebuje tolmača za komunikacijo, in družbeno močnejšim. V nadaljevanju ALENKA MOREL osvetli tolmačenje za skupnost v Sloveniji s kritično analizo diskurza v tolmaški interakciji v azilnem postopku, kjer analiza jezikovnih sredstev dodatno razkriva razmerja moči med udeleženci v postopku mednarodne zaščite. TATJANA BALAZIČ BULC in VESNA POŽGAJ HADŽI osvetlita pojav nove potrebe po tolmačenju za skupnost pri južnoslovanskih jezikih v Sloveniji. Izredno zanimiva je diskusija rezultatov analize, ki so jo v svojem prispevku predstavili avtorji NIKE K. POKORN, L. FELGNER, M. POKORN, B. K. PLESNIČAR in U. AHČAN glede položaja tolmača in usmerjenosti njegovega pogleda v medicinskem okolju. Ugotovitve namreč kažejo, da ima veliko akreditiranih tolmačev izkušnje s tolmačenjem za potrebe zdravstva. Hkrati pa v slovenskem prostoru ne izobražujemo tolmačev za potrebe skupnosti in nimamo nobenega kodeksa ravnanja, ki bi postavljali standarde in določal postavitev tolmača v prostoru ali priporočal usmerjenost pogleda tolmača pri tolmačenju. Tako rezultati anket kažejo, da se tolmači največkrat ravnajo po svojih izkušnjah in najpogosteje kot najide-

alnejšo postavitev v prostoru izberejo trikotno postavitev, sebe pa v tolmačenju za potrebe zdravstva vidijo le kot 'sredstvo', 'medij', 'tehnični pripomoček' ali 'orodje za sporazumevanje', ki mora 'ostati v ozadju'. Tretje poglavje sklene prispevek ROKA CHITRAKARJA s prikazom in razpravo o tolmaški interakciji na kriznih območjih.

Monografija pomembno zapolnjuje vrzel na področju tolmačeslovja v strokovni literaturi na Slovenskem, saj na eni strani sistematično povzema bistvene že opravljene raziskave, njihove rezultate ter ugotovitve, na drugi strani pa odpira nova potencialna področja raziskovalnega dela in možnosti zaposlovanja tolmačev v prihodnje. In ne nazadnje je monografija tudi dragoceno študijsko gradivo. Če sklenem z mislijo urednika VOJKA GORJANCA, pričujoča monografija ne bo ostala osamelec, saj se ji bodo v prihodnje pridružila še druga dela, ki bodo sistematično predstavljala razvoj tolmačeslovja v slovenskem prostoru.

Andreja Pignar Tomanič

*Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru
pignar.tomanic@um.si*

GERHARD NEWEKLOWSKY: *DER GAILTALER SLOWENISCHE DIALEKT FEISTRITZ AN DER GAIL/BISTRICA NA ZILJI UND HOHENTHURN/STRAJA VAS.* Klagenfurt: Drava, 2013. 180 str.

Dialect data are the raw materials for the reconstruction of the history of language. This is especially true for an area like the Slovene speech territory with a